דער אויסטערלישער כח הצדקה פון רביה"ק מסאַטמאַר זי"ע

פון וואו האָט זיך דאָס גענומען?

צו דער יומא דהילולא קדישא פון הרה"ק **בעל אך פרי תבואה מליסקא** זי"ע

ב

(פאָרזעצונג פון פאָריגע וואָך)

יעדע מאָדע ברענגט אַ נייע קרענק

סאַטמאַרער חסידים געדענקען ווי דער רבי זי"ע פלעגט כמה פעמים נאָכזאָגן פון הרה"ק מליסקא זי"ע: "יעדעס מאָל וואָס אַ נייע מאָדע ווערט פאַרשפרייט, זע איך גלייך די שטראָף און צרה וואָס ווערט פאַרשפרייט צוזאַמען מיט דעם". איינמאָל האָט זיך אַריינגעריסן אַ נייע מאָדע און דער ליסקא רב האָט געזאָגט "דאָס מאָל ווייס איך נישט וואָספאַראַ צרה דאָס האָט געברענגט מיט זיך". אָבער אַ קורצע צייט שפּעטער האָט רבי הערשעלע געזאָגט "איצט ווייס איך שוין".

דאָס ווערט אויך געברענגט אין ספר "דער ליסקא רב" (עמוד ת'), "אין די כל נדרי דרשה פון זיין לעצטן יאָר ביים לעבן, יום כיפּור תרל"ד, האָט דער ליסקא'ער צדיק פאַרפירט מיט אַ קול שאגת ארי קעגן די מאָדעס און זיך געבעטן "די ווייבער זאָלן נישט געהן אין די נייע מאָדעס, דאָס יעדע נייע מאָדע ברענגט מיט זיך אַ נייע קראַנקהייט".

ביי שלש סעודות תורה פרשת מקץ תשכ"ד האָט דער רבי נאָכגעזאָגט (אין ספר "מטר השמים" פון הגה"צ רבי מאיר טודרוס זילבער שליט"א אבד"ק יאוואזשנא) ברענגט ער אַז ער האָט אַמאָל דאָס זעלבע געהערט פון רבי'ן זי"ע ביי אַ דרשה פאַר קריאת התורה איבער עניני צניעות) אַ מוראדיגע זאַך פון הרה"ק מליסקא זלה"ה:

"פּונקט ווי עס איז דאָ סתרי תורה אין די קדושה, אַזוי איז זה לעומת זה אויך דאָ אַ תורת הנסתר אין די קליפּות. יעדע נייע מאָדע איז טייל פונעם תורת הנסתר פון די קליפּות". איינמאָל האָט זיך פאַרשפּרייט אַ נייע מאָדע און דער ליסקא רב האָט געזאָגט "דערווייל ווייס איך נאָכנישט וואו די תורת הנסתר פון די קליפּה איז באַהאַלטן אין די מאָדע; איך כאַפּ נאָכנישט דעם פּריצות וואָס ליגט אין די מאָדע, אָבער איך בין זיכער אַז אויב איז דאָס אַ מאָדע, ליגט דערין אַ פּריצות. אַ צייט שפּעטער האָט דער ליסקא רבי געזאָגט "איצט איז דער תורת הנסתר שוין נתגלה געוואָרן, מען זעט שוין קלאָר דעם גרויסן פּריצות וואָס ליגט דערין".

ווען מען מעג און טאָר נישט גיין אויף די גאַס

אין ספר "טיב לבב" (מדור סיום הש"ס וליקוטים) ברענגט דער רבי זי"ע ווי פאָלגנד:

מען זאָגט נאָך פון הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זי"ע, אַז אליבא דאמת, צוליב דעם גרויסן פּריצות וואָס הערשט אין אונזערע צייטן אויף די גאַסן, וואָלט געדאַרפט זיין אסור פאַר אַ איד צו גיין אויף די גאַס, צוליב אַ חשש אַז מען מען וועט נכשל ווערן ר"ל צו זען וואָס מען טאָר נישט.

אָבער אויב מען גייט צו אַזאַ פּלאַץ וואו מען מוז גיין, צום ביישפּיל אין בית המדרש צו לערנען און דאַווענען אָדער אין מקוה, אָדער מען גייט האַנדלען במשא ומתן זיך משתדל צו זיין אין פּרנסה, דעמאָלט היט מען אים אָפּ פון אויבן און ער האָט סייעתא דשמיא מען זאָל נישט געשטרויכלט ווערן, ווייל מיר קענען האָבן אַ טענה כביכול צו דעם פון אויבן, אַז השי"ת מוז אונז אָפּהיטן פון ראיות אסורות, וויבאַלד השי"ת איז דאָך דער וואָס האָט אונז געברענגט אין גלות צו די ערטער וואָס זענען פול מיט פּריצות, און מיר זענען נישט געקומען אַהער פון אייגענעם ווילן, דערפאַר דאַרף השי"ת אונז היטן פון ראיות אסורות.

אָבער אויב מען גייט אויפ'ן גאַס פון זיך אַליין צו ערטער וואָס איז אומנויטיג אַהינצוגיין, בפרט ווען מען גייט נאָך צו אַ מקום אסור, ווי אין טעאַטער חס ושלום, דעמאָלט קען מען זיכער נישט האָפן צו האָבן סייעתא דשמיא מען זאָל נישט נכשל ווערן אין איסור הסתכלות רעות, וויבאַלד ער גייט דאָך צו די ערטער פון זיין אייגענעם רצון, אָן רשות פון הקב"ה און השי"ת האָט אים נישט אהינגעשיקט, ע"כ דבריו הקדושים.

דער רבי לייגט דאָרט צו בזה"ל: פון דעם קען מען אַרויסנעמען אָפענע שטראָפרייד פאַר די וואָס זיי, אָדער זייער הויז-געזונד, גייען צו די "מבואות המטונפות" (שמוציגע גאַסן) וואָס מען רופט "מאָוויס", וואָס אויף דעם קען מען זאָגן אַ וויטאָגליכע מליצה דעם פּסוק "ראה נתתי לכם את החיים ואת הטוב ואת המו"ת ואת הרע", אַז די "מוות", די "מאָוויס", דאָס איז דער "רע" וואָס ברענגט ל"ע דעם מענטש צו "מיתת הנפש" רח"ל.

בעוונותינו הרבים דאָ אין מדינת אַמעריקע זענען די גאַסן פיל אַרגער ווי די טעאַטערן און שפּיל-הייזער וואָס זענען געווען אין די צייטן פון הרה"ק מליסקא זלה"ה, און אויב גייט מען פון אייגענעם ווילן צו אַזעלכע ערטער וואָס קיינער צווינגט נישט אַהינצוגיין, און מען גייט נאָך דורך די שמוציגע גאַסן, זענען אוודאי זייער גרויס און פיל די נסיונות ממש ביז'ן הימל און ח"ו מען קען נישט האָפן זוכה צו זיין צו סייעתא דשמיא מען זאָל נישט נכשל ווערן אין איסורים חמורים פונעם פּסוק "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", וויבאַלד ער ברענגט זיך אַליין צו אַזאַ שווערן נסיון און רייצט אָן דעם יצר הרע אויף זיך זעלבסט, ה' ירחם.

דעם רבינ'ס דביקות אין הרה"ק מליסקא

אַ פּאַרלעסליך ספר

כדי מסיים צו זיין דעם מאמר בכי טוב איז כדאי נאָכאַמאָל אַרויסצוברענגען דעם רבינ'ס געוואַלדיגן דביקות אין הרה"ק מליסקא זי"ע, וואָס האָט זיך אָנגעזען אין זייער אַסאַך הינזיכטן.

מען האָט געזען אַ דבר פּלא אַז כידוע איז דער רבי זי"ע געווען זייער אַ שטאַרקער קעגנער פון מעשיות אָן מקורות און עס האָט זיך פון רבי'ן נישט געגאָסן צופיל מעשיות. אָבער ווען ס'איז געקומען צו הרה"ק מליסקא זי"ע פלעגט ער דערציילן מערערע מעשיות און עובדות און אויך אין זיינע הייליגע ספרים טרעפט מען סיפּורים פונעם ליסקא רב זי"ע. ווען דער רבי האָט דערציילט אַ ליסקא מעשה איז ער געוואָרן זייער פאַרקאָכט; ווי נאָר ער האָט אָנגעהויבן דערציילן פלעגט ער זאָגן די ווערטער "דער ליסקא רב" מיט אַ געוואַלדיגען דחילו ורחימו.

נאָך אין יאָר תר"ע, 110 יאר צוריק, איז ערשינען דער ספר "דרכי הישר והטוב" פון הגה"צ רבי זאב וואלף גאלדבערגער זצ"ל, בן הגה"צ רבי יוזפא זצ"ל חדב"נ בעל אך פּרי תבואה זי"ע, וועלכער איז געווען אַ דאָפּלטער אייניקל פון רבי הערשעלע מליסקא ווייל רבי וואלף איז געווען אַן איידעם ביי זיין פעטער הגה"ק בעל טל חיים מליסקא זי"ע חדב"נ ומ"מ פונעם אך פּרי תבואה. האָט דערציילט הרה"ח ר' יוסף אשכנזי ז"ל משב"ק אַז דער רבי זי"ע האָט זיך אַמאָל אויסגעדרוקט אויפ'ן דרכי הישר והטוב "עס איז אַ פאַרלעסליך ספר" און דער רבי פלעגט נאָכדערציילן מעשיות פון דעם ספר.

אין ספר "דער ליסקא רב" (עמוד תתכ"ב) איז געברענגט וואָס פילע סאַטמאַרער אידן געדענקען, אַז איין יאָר האָט מען געברענגט פאַר'ן רבי'ן זי"ע צו די הקפות אום שמחת תורה אַ ספר תורה וואָס האָט באַלאַנגט פאַר הרה"ק רבי הערשעלע פון ליסקא זי"ע. דער רבי האָט געטאַנצן דערמיט איין הקפה, (ווייל עס איז געווען זייער אַ גרויסע און שווערע ספר תורה און עס איז שווער געווען צו האַלטן צו לאַנג, ווער רעדט נאָך צו טאַנצן דערמיט) און נאָכדעם וואָס ער האָט דאָס צוריקגעקערט פאַר'ן בעל הבית, האָט אים דער רבי געזאָגט בזה"ל: "אַ גרויסן יישר כח, עס איז מיר געווען אַ גרויס חשיבות".

די סגולה נפלאה פאַר תקיעת שופר

לויט ווי די משמשים בקודש פונדערהיים אין סאַטמאַר, ווי אויך די גבאים פון די יאָרן אין אַמעריקע, פלעגן דערציילן, איז געווען טייל פון רבינ'ס הכנה דרבה אויף די ימים נוראים, יעדעס יאָר פאַר ראש השנה און במשך די עשרת ימי תשובה פלעגט ער לערנען דעם ספה"ק "הישר והטוב" די דרושים אויף ראש השנה, שבת שובה און יום כיפּור פון רבי הערשעלע מליסקא זי"ע.

צווישן סאַטמאַר חסידים איז ידוע ומפורסם אַז ראש השנה איידער תקיעת שופר האָט דער רבי געהאַט אַן ענין גדול צו דערמאַנען דעם נאָמען פון רבי הערשעלע ליסקער זי"ע. ער האָט געהאַט עפּעס אַ פאַרבאָרגענעם טעם הכמוס אַז בלויז דערמאַנען זיין נאָמען איז מסוגל פאַר המתקת הדינים. צומאָל ווען ער האָט געהאַט צייט פלעגט ער ביי "פּאָזע" פאַר תקיעת שופר דערציילן אַ מעשה פונעם ליסקא רב און אויב ער האָט נישט געהאַט קיין צייט פלעגט ער צומאָל בלויז זאָגן "רבי הערשעלע ליסקער איז געווען אַן ערליכער איד".

מער אויספירליך איז דערציילט אין קונטרס "דולה ומשקה", עובדות וואָס עס האָט דערציילט הגה"צ רבי משה דוב וויינבערגער זצ"ל אבד"ק פּאַיע, וועלכער האָט כידוע געהאַט די זכי' צו זיין משמש בקודש אין די ערשטע צייטן ווען דער רבי איז אָנגעקומען קיין אַמעריקע, (וויבאַלד ר' יוסף אשכנזי איז געבליבן אין ארץ ישראל חתונה האבן). איז דערציילט דאָרט (דף ר') ווי פאָלגענד:

זייענדיג אַ מקורב אין רבינ'ס שטוב, האָט דער פּאַיער רב ז"ל בייגעוואוינט ביים רבי'ן אום ראש השנה צוויי יאָר, אַ מערקווירדיגן ענין מיט וואָס דער רבי האָט זיך געגרייט צו תקיעת שופר. דער פּאַיער רב האָט דאָס געהערט ביידע טעג ראש השנה תש"ח פאַר תקיעת שופר און די זעלבע זאַך ביידע טעג ראש השנה שנת תש"ט.

פאַר דער רבי איז אַריין אין בית המדרש שופר בלאָזן, האָט דער רבי געזאָגט פאַר די מקורבים אַז פאַר תקיעת שופר איז מסוגל צו רעדן פון די פריערדיגע צדיקים, אַז זייער זכות זאָל ממתיק זיין די דינים, און ער האָט אָנגעהויבן צו שמועסן פון הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זי"ע בעמח"ס אך פּרי תבואה.

ראש השנה שנת תש"ח האָט דער רבי דערציילט אַ מעשה פון ליסקא רב, אַז ער איז איינמאָל געפאָרן קיין אוהעל כ"ח תמוז, די יאָרצייט פון הייליגן ישמח משה זי"ע. ער האָט זיך אַ קורצע צייט משתטח געווען אויפ'ן ציון און איז גלייך פון דאָרט אַהיימגעפאָרן, נישט ווי עס איז געווענליך געווען זיין שטייגער, אַז ער פלעגט זיך אָפּרוהען אויף די אכסניא אין אוהעל וואו ער פלעגט געזעגענען דעם עולם און ערשט דערנאָך אַהיימגעפאָרן. יענעם יאָר האָט דער ליסקא רב נישט געוואָלט געזעגענען דעם עולם, נאָר איז גלייך אַהיים געפאָרן קיין ליסקא.

ווען מ'האָט אים געפרעגט פאַרוואָס ער איילט זיך אַהיימצופאָרן, האָט דער ליסקא

רב זי"ע גענטפערט אַז ער האָט געזען ווי זיין רבי דער ישמח משה שטייט ביי זיין ציון מיט אויסגעשפרייטע הענט און ער בענטשט אַלע אידן וואָס זענען זיך געקומען משתטח זיין ביי זיין ציון, דעריבער פאָרט ער גלייך אַהיים כדי אַהיימצוטראָגן די ברכה, און אויך, ער וויל נישט אַז מענטשן זאָלן קומען צו אים זיך געזעגענען ווייל ער וויל נישט זיין אַ מורה הלכה בפני רבו.

דער פאַיער רב האָט דערציילט אַז ער איז ערשטוינט געוואָרן אַ יאָר שפּעטער, שנת תש"ט, אַז דער רבי האָט ווידעראַמאָל פאַר תקיעת שופר ביידע טעג דערמאַנט אַ וואָרט אָדער אַ סיפור פון הייליגן ליסקא רב זי"ע. מ'האָט געזען אַז דער רבי האָט עפּעס אַ ספּעציעל ענין צו דערמאַנען דעם זכות פון ליסקא רב זי"ע פאַר תקיעת שופר.

עס איז מערקווירדיג אַז דאָס זעלבע האָבן דערציילט די משמשים בקודש פון די שפּעטערדיגע יאָרן. ביז'ן לעצטן יאָר פון די הסתלקות האָט דער רבי כמעט יעדעס יאָר ראש השנה דערמאַנט דעם ליסקא רב, אַן עובדא אָדער אַ תורה, און צוגעלייגט אַז פאַר תקיעת שופר איז מסוגל צו רעדן פון צדיקים. פיל מאָל האָט ער בלויז דערמאַנט "דער ליסקא רב איז געווען אַן ערליכער איד".

הרה"ח ר' עזריאל גליק ז"ל משב"ק פלעגט איבערזאָגן פון רבי'ן בזה הלשון: "פאַר תקיעת שופר איז אַ סגולה צו רעדן פון פריערדיגע צדיקים - דער ליסקא רב איז געווען אַ צדיק אמת". אַמאָל האָט דער רבי געזאָגט דאָס לשון "ערליכער איד" און אַמאָל "צדיק אמת". מער האָט ער נישט געזאָגט. דאָס איז געווען איינע פון די וואונדערליכע ענינים וואָס מ'האָט געזען ביים רבי'ן, אין וואָס קיינער האָט נישט געהאַט קיין השגה, שבילו במים רבים ועקבותיו לא נודעו.

ביי די קברי צדיקים פון אוהעל און ליסקא

מען האָט געזען אַ וואונדערליכע זאַך ביים רבי'ן, אַז כ"ח תמוז פלעגט ער יעדעס יאָר פאָרן אויף די יאָרצייט פון זיין זיידן דער ישמח משה זי"ע קיין אוהעל, און אַסאַך יאָרן פלעגט ער אויפ'ן וועג אַהיים זיך אָפּשטעלן אין ליסקא און דאָרט מתפלל זיין ביים ציון פון זיין זיידנ'ס גרויסער תלמיד.

פילמאָל ווען דער רבי איז געווען אין אוהעל אויף די יאָרצייט פון זיין הייליגן זיידן דער ישמח משה זי"ע, כ"ח תמוז, פלעגט ער אַהיימפאָרן מיט די באַן און ווען די באַן האָט זיך אָפּגעשטעלט ביי די ליסקא-טאָלטשאָווע סטאַנציע, פלעגט דער רבי אויסשטייגן און אַריינפאָרן אין ליסקא מתפלל זיין ביים ציון פון הרה"ק מליסקא זי"ע. איינמאָל נאָכדעם וואָס דער רבי איז אַרויסגעקומען פון אוהל האָט ער זיך אויסגעדרוקט "ווען מען קומט אַרויס פון דאָ שפּירט זיך עס גוט!"

ספּעציעל איז באַקאַנט אַז אין יאָר תרצ"ה ווען זיין ערשטע רביצין, הרבנית הצדיקת חוה ע"ה בת הרה"ק מפּלאַנטש זי"ע איז נישט געזונט געווען, איז דער רבי אַריינגעפאָרן כ"ח תמוז קיין ליסקא און דאָרט איינגעריסן ביים ציון פון הרה"ק רבי הערשעלע זי"ע מיט אַן אויסטערלישן התעוררות לרפואתה וואָס האָט געוויזן אויף זיין גרויסן אמונת צדיקים אין דעם גדול וקדוש.

דער רבי האָט זיך דעמאָלט אויפגעהאַלטן ביים ליסקא ציון אַ לענגערע צייט, מער ווי יעדעס יאָר, און ער האָט דאָרט איינגעריסן מיט געוואַלדיגע בכיות און התעוררות, וואָס די אַרומיגע האָבן געזאָגט אַז עס איז געווען אַ מוראדיגער מעמד, עס האָט זיך געשפּירט ווי אין די ימי הרחמים והסליחות.

דאָס האָט דערציילט הרה"ח הישיש ר' שלום שוואַרץ ז"ל (אַ זון פון הגה"צ המקובל רבי אברהם שווארץ זצ"ל חדב"נ רבי צבי הירש מליסקא זי"ע) וועלכער איז אָנוועזנד געווען ביי דעם מעמד. ער האָט אויך דערציילט, אַז איינמאָל האָט די באַן זיך צעבראָכן בשעת דעם אָפּשטעל פון אוהעל קיין ליסקא. עס איז געבליבן שטיין און מען האָט אויסגערופן אַז דער באַן וועט נישט פאָרן ביז אַ לענגערע צייט.

האָט דער רבי שנעל אויסגענוצט די צייט און אַריינגעפאָרן אין שטאָט אַריין מתפלל זיין ביים ליסקא ציון און ביי יענע געלעגנהייט האָט ער אויך באַזוכט דעם מרא דאתרא, הגה"ק בעל שערי הישר מליסקא זי"ע, און פאַרברענגט מיט אים אַ לענגערע ווילע, ביז מען איז געקומען רופן דעם רבי'ן אַז דער באַן פאָרט שוין.

נאָך די צווייטע וועלט מלחמה ווען עס איז דורך אַ לאַנגע צייט אָפּשניט און מען האָט נישט געקענט צוקומען צו קברי צדיקים אין אונגאַרן, איז ביי עלטערע סאַטמאַרער חסידים וועלכע זענען געפאָרן אויף אוהעל - אָנגעהויבן פון די תש"ל יאָרן ווען הרבנית הצדיקת מסאַטמאַר ע"ה פלעגט יערליך אָרגאַניזירן אַ נסיעה צו די יאָרצייטן פון צדיקי בית אוהעל וסיגעט; און ביז'ן היינטיגן טאָג סיי אויף די יאָרצייט כ"ח תמוז און סיי אַ גאַנץ יאָר - געווען אַ דבר פּשוט אַז מען "קען נישט" אַרויסלאָזן "ליסקא" פונעם סדר הנסיעה. עס איז געווען אַ דבר המובן מאליו אַז אויב פאָרט מען קיין אוהעל פאָרט מען אויך דעם ווייניגער ווי האַלבע שטונדע וועג קיין ליסקא צום גרויסן תלמיד פונעם ישמח משה זי"ע, וויסענדיג דאָס געוואַלדיגע צוגעבינדענקייט וואָס מרן רביה"ק זי"ע האָט געשפּירט צו דעם צדיק וקדוש בעל אך פּרי תבואה זי"ע.

די מעשה האָט פּאַסירט נאָר איינמאָל

איבער די באַקאַנטע מעשה ווען רבי הערשעלע מליסקא איז ביים ישמח משה'ס ציון און איז גלייך אַהיימגעפאָרן ווייל ער האָט געזען דעם ישמח משה שטייט און בענטשט אַלע קומען מתפלל זיין, איז כדאי צו באַמערקן אַז אין ספר מושיען של ישראל (ח"ב עמוד ק"ל) איז געברענגט אַז פילע סאַטמאַרער חסידים האָבן געהערט פון רבי'ן אַז די מעשה האָט פּאַסירט נאָר איין יאָר.

אויך אינעם קונטרס "זכרונות" פון הרה"ח ר' מרדכי שפּיטצער ז"ל, דער באַקאַנטער אייער-סוחר פון וויליאַמסבורג און נאָנטער מקורב פון רביה"ק מסאטמאר זי"ע, וואָס איז ערשינען דורך זיין זון הרה"ח ר' אברהם יושע שפּיטצער הי"ו, איז דערציילט:

"מיין פאָטער הרה"ח ר' מרדכי שפּיטצער ז"ל האָט דערציילט אַז ער פלעגט שפּאַצירן מיט'ן רבי'ן זי"ע אין בעל האַרבער. איינמאָל ביי די יאָרצייט פון ישמח משה זי"ע האָט ער איבערדערציילט פאַר'ן רבי'ן די באַקאַנטע מעשה, אַז ווען הרה"ק רבי הערשעלע מליסקא זי"ע בעל אך פּרי תבואה איז געקומען קיין אוהעל צום ישמח משה'ס ערשטע יאָרצייט, האָט ער געזען ווי דער ישמח משה שטייט און בענטשט אַלע משתטחים מיט זיינע הענט, און ער האָט זיך גלייך אויסגעדרייט און אַהיימגעפאָרן.

האָט דער רבי מעיר געווען דערויף: "דאָס האָט דער ליסקא רב נאָר איינמאָל געזען; עס איז נישט געווען יעדעס יאָר". (דער רבי האָט געמיינט דערמיט צו זאָגן אַז אין אַנדערע יאָרן האָט ער זיך יאָ לאַנג משתטח געווען און איינגעריסן בדבר ישועה ורחמים).

הרה"ח ר' אלי' דוד הלוי טירנויער ז"ל האָט דערציילט וואָס ער האָט אַליין געהערט פון רביה"ק מסאַטמאַר זי"ע אביסל מער אויספירליך, אַז דער סדר פון הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זי"ע איז געווען, אַז יעדעס יאָר ווען ער איז געפאָרן אויף אוהעל צו די יומא דהילולא פון זיין רבי'ן הגה"ק בעל ישמח משה זי"ע, פלעגט ער אויפ'ן וועג אַהיים זיך אָפּשטעלן אין די שטאָט פּאָטיק און דאָרט האָט ער גענומען קוויטלעך מיט פדיונות און דערנאָך פלעגט ער דאָרט איבערנעכטיגן. איין יאָר האָט ער זיך נישט אָפּגעשטעלט אין פּאָטיק נאָר איז גלייך אַהיימגעפאָרן קיין ליסקא און יעדער האָט זיך געוואונדערט דערויף. ווען מען האָט אים געפרעגט דעם טעם האָט הרה"ק מליסקא זי"ע גענטפערט אַז ער האָט געזען ווי זיין הייליגער רבי דער ישמח משה בענטשט יעדן איינעם ביים ציון, האָט ער געוואָלט אַהיימברענגען די ברכה ביז צו אים אין שטוב אַריין.

דעם רבינ'ס הערצה צו ליסקא אייניקלעך

אינעם קונטרס זכרונות פון הרה"ח ר' מרדכי שפּיטצער ז"ל, וואָס איז ערשינען דורך זיין זון הרה"ח ר' אברהם יושע שפּיטצער הי"ו, איז דערציילט אַז ר' מרדכי'ס פאָטער הרה"ח ר' חיים שפּיטצער ז"ל פון סאַטמאַר איז ווי דערמאַנט געווען אַ דאָפּלטער אייניקל פונעם אך פּרי תבואה זי"ע און פונעם טל חיים פון ליסקא, זייענדיג אַן אייניקל מצד אביו ואשתו פון החסיד המפורסם רבי אברהם יהושע גראָס ז"ל פון סאַטמאַר, וועלכער איז געווען אַן איידעם ביי הגה"ק בעל טל חיים מליסקא זי"ע. דערציילט ר' אברהם יהושע ווי פאָלגנד:

"אַמאָל אין די י' יאָרן, ווען מיין טאַטע ז"ל האָט שוין געוואוינט דאָ אין ניו יאָרק, האָט זיך געמאַכט ביי אים אין שטוב אַ צרה ל"ע. דער טאַטע איז אַריין צום רבי'ן און זייער געוויינט דאָרט, ממש ער האָט זיך נישט געקענט באַרואיגן. דער רבי האָט אים געוואָלט מחזק זיין, רופט ער זיך אָן צו אים: "מרדכי, וואָס קומסטו צו מיר, ביזט דאָך אַ ליסקא אייניקל! קענסט דאָך מעורר רחמים זיין בזכות אבות".

דאָס לעצטע מאָל ווען דער ליסקא רבי פון ניו יאָרק, כ"ק אדמו"ר רבי יוזפא פריעדלענדער זצ"ל האָט באַזוכט ביי מרן רביה"ק זי"ע איז געווען אין חודש אלול תש"ל, ווען דער רבי איז שוין געווען נאָכ'ן סטראָוק ה"י און ער האָט זיך אויפגעהאַלטן אין בעל האַרבער. עס איז געשטאַנען אַ רייע אידן דורכצוגיין און דער רבי איז געזעצן ביי אַ שרייב טישל וואו ער האָט אויפגענומען דעם עולם. ווען דער רבי האָט געזען דעם ליסקא רבי'ן האָט ער אים אויפגענומען מיט גרויס חביבות "וואָס זאָגט איר ליסקא רבי?" און אים מכבד געווען זיך צו זעצן. דער ליסקא רבי האָט זיך אַוועקגעזעצט אָבער דער רבי זאָגט אים "קומט אַביסל נענטער" און דאַן איז פאָרגעקומען זייער אַ רירנדער שמועס.

דער רבי פרעגט דעם ליסקא רבי'ן "ליסקא רב, איר שטאַמט דאָך פון אַ הייליגע גזע, דערציילט עפּעס הנהגות וואָס איז געווען אין די צייטן [חודש אלול ותשרי] אין ליסקא, ביי אייערע זיידעס און ביי אייער טאַטן". דער ליסקא רבי האָט דערציילט עפּעס פאַר'ן רבי'ן, אָבער דער רבי האָט נישט נאָכגעלאָזט, ער האָט זיך ווייטער פאַראינטערעסירט, וויאַזוי עס האָט אויסגעזען די תקיעת שופר דרשה פונעם אך פּרי תבואה? ווען האָט אייער טאַטע געזאָגט די דרשה? אא"וו.

דער ליסקא רבי האָט דערציילט פאַר'ן רבי'ן אַז דער זיידע רבי הערשעלע זי"ע פלעגט קודם זאָגן אַ דרשה אין גרויסן בית הכנסת אין ליסקא און דאַן האָט ער געזאָגט נאָך אַ דרשה ביי זיך אין בית המדרש. דער רבי האָט אים אויסגעפרעגט יעדן פּרט און געוואָלט וויסן וואָספאַראַ סאָרט סגנון (סטיל) די תקיעת שופר דרשה איז געווען, דער תוכן פון די דרשות, און איבער די געוואַלדיגע בכיות ביי די דרשה. ער האָט געפרעגט און געפרעגט און געשלונגען מיט דורשט יעדע ביסל ידיעות.

דער שמועס האָט זיך פאַרצויגן אַ לאַנגע צייט, ווען ער איז פאַרטיג געוואָרן האָט דער ליסקא רבי געזאָגט פאַר'ן סאַטמאַרער רבי'ן, "איך בין געקומען נעמען אַ ברכה צום נייעם יאָר און איך דאַרף אויך האָבן אַ גרויסע רפואה".

דער רבי זי"ע האָט גאָרנישט געענטפערט אויפ'ן מאָמענט נאָר געקוקט אויפ'ן ליסקא רב מיט זייער אַ דורכדרינגליכן בליק. דער ליסקא רבי האָט פאַרלאָזט טרערן און אויך דער רבי זי"ע איז געוואָרן זייער ערנסט, דאַן האָבן זיי ווייטער געקוקט איינער אויפ'ן אַנדערן מיט ערנסטע אויגן אָבער אָן אַרויסזאָגן אַ וואָרט. די זאַך איז געווען אַ גרויסער וואונדער ביי אַלע אַרומיגע, אפילו ביי די משמשים. נאָך אַ לענגערע ווילע האָט דער רבי געגעבן אַ קוק אינעם קוויטל און אָנגעוואונטשן אַן אַלגעמיינע ברכת השנה און מיט דעם זיך געזעגנט.

דער ליסקא רבי האָט זיך אויפגעשטעלט און דער רבי מיט'ן ליסקא רבי האָבן זיך אָנגעוואונטשן אַ גוט געבענטשט יאָר. אויפ'ן וועג אַהיים האָט דער ליסקא רבי נישט אַרויסגערעדט קיין וואָרט במשך די גאַנצע רייזע. ווען ער איז אָנגעקומען אַהיים האָט זיין רביצין געזען אַז ער איז אויסטערליש צעבראָכן און אים געפרעגט דעם באַדייט, האָט ער געענטופערט: "די זאַך האָט מיר נישט מבשר געווען אַ גוטע בשורה". ליידער עטליכע חדשים שפּעטער, כ"ח שבט תשל"א איז דער ליסקא רבי נסתלק געוואָרן אין בליענדן עלטער פון 53 יאָר.

זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל - דער זכות פון די צוויי הייליגע בעלי הילולא, דער הייליגער אך פּרי תבואה זצ"ל און רביה"ק זצ"ל מגין זיין אויף כלל ישראל געהאָלפן צו ווערן בשפע רב ובדבר ישועה ורחמים און מיט די גאולה שלימה בקרוב.